

Анастасія Кузнецова

**УКРАЇНСЬКОМОВНА СКЛАДОВА
ФАХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛЯ
ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ**

Навчальний посібник

**Миколаїв
2020**

Миколаївський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти

Кафедра теорії й методики мовно-літературної
та художньо-естетичної освіти

Анастасія Кузнєцова

Українськомовна складова фахової діяльності вчителя фізичної культури

Навчальний посібник

М'яч [мйа'ч], м'ячем

м. Миколаїв
2020

УДК 374.7+81'244+373.5(075.8)

Автор: *Кузнєцова А. М.*, старший викладач кафедри теорії й методики мовно-літературної та художньо-естетичної освіти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

Рецензенти: *Лукьяненко Д. В.*, кандидат філологічних наук, учитель української мови і літератури Миколаївської загальноосвітньої школи І–ІІІ ступенів № 31 Миколаївської міської ради;
Череповська Г. О., методист навчально-методичної лабораторії акмеології Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

Відповідальна за випуск: *Стойкова В. В.*, кандидат педагогічних наук, заступник директора з науково-педагогічної роботи Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

Схвалено вченою радою Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, протокол від 02.12.2020 № 6.

У посібнику запропоновано теоретико-практичний навчальний матеріал для вдосконалення державомовної компетентності освітян на всіх мовних рівнях з урахуванням змін до Українського правопису (2019). Правила, приклади, вправи й практичні завдання представлені в сучасних формах візуалізації фахової лексики.

Посібник розрахований для вчителів фізичної культури закладів загальної середньої освіти.

Кузнєцова А. Українськомовна складова фахової діяльності вчителя фізичної культури : навчальний посібник / А. Кузнєцова. – Миколаїв : ОППО, 2020. – 60 с.

© Кафедра теорії й методики мовно-літературної та художньо-естетичної освіти

© Лабораторія редакційно-видавничої діяльності

Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти
2020

ЗМІСТ

1. Передмова.....	4
2. Норми наголошування сучасної української мови.....	5
3. Орфографічні норми сучасної української мови.....	16
4. Нововведення до українського правопису–2019.....	22
5. Лексичні складнощі фахового мовлення.....	34
6. Граматичні особливості професійного мовлення.....	47
7. Відповіді до практичних завдань.....	56
8. Література.....	58

ПЕРЕДМОВА

Ключовою компетентністю Нової української школи є спілкування державною (і рідною в разі відмінності) мовами. Відповідно до навчальної програми з фізичної культури, випускник основної школи – не тільки особистість, що дотримується здорового способу життя, розвиває свої фізичні якості й природні здібності, а й компетентний мовець, що вільно спілкується державною мовою [3].

Ось чому в сучасному освітньому середовищі взагалі й на уроці фізичної культури зокрема має звучати якісне українське мовлення, таке, що відповідає загальним ознакам культури мовлення і є правильним, різноманітним, виразним, ясним, чистим, стислим, доцільним.

Правильність мовлення учнів багато в чому залежить від правильності мовлення педагогів, що повинні постійно розвивати й удосконалювати свою державомовну компетентність на всіх мовних рівнях.

Метою посібника є навчально-методична допомога вчителям / викладачам фізичної культури в послуговуванні сучасною українською літературною мовою.

Для зручності матеріали розподілені за мовними рівнями: орфоепічним, акцентологічним; орфографічним (окремо – про норми чинного правопису); лексичним; граматичним, стилістичним. У кінці кожного розділу – практичні завдання і корисні джерела для додаткового опрацювання визначеної мовної теми.

Звертаємо увагу на візуалізований формат подання навчального матеріалу: таблиці, хмарки слів, схеми, ілюстровані правила й приклади, умовні позначки (**X** – неправильно, **V** – правильно).

НОРМИ НАГОЛОШУВАННЯ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Наголос в українській мові вільний, рухомий, однак є певні правила, що допомагають правильно вимовляти однотипні слова:

1. Віддієслівні іменники середнього роду на -ання:

X	V
навчанн Я	навч А ння
ч И тання	чит А ння
зап И тання	запит А ння
обранн Я	обр А ння

АЛЕ: д**И**хання, б**І**гання, упод**О**бання, н**Е**хтування

Розрізняйте значення слів:

- *вид**А**ння* – дія за значенням «видати»; окремий друкований твір, збірка; сукупність тотожних примірників якої-небудь книги, виданих одночасно; друкований твір за його зовнішньою ознакою або типом, приналежністю до певної категорії друкованої продукції;
- *виданн**Я*** – обряд; вік, коли вже можна виходити заміж (про дівчат);
- *обл**А**днання* – сукупність механізмів, приладів, пристроїв і т. ін., необхідних для чого-небудь; спорядження; меблі, якими обставлено яке-небудь приміщення; обстановка;
- *обладн**А**ння* – дія за значенням «обладнати»;
- *об'єдн**А**ння* – ціле, що склалося на основі з'єднання, поєднання чого-небудь; організація людей на основі спільності мети, завдань; спілка;
- *об'єдн**А**ння* – дія за значенням «об'єднати», «об'єднатися» [8].

Отже, правильно вимовляти:

- ✓ рік вид**А**ння навчальної програми;
- ✓ спортивне обл**А**днання (м'ячі, обручі, тренажери);
- ✓ триває обладн**А**ння спортивної зали;
- ✓ спортивне об'єдн**А**ння;
- ✓ об'єдн**А**ння в команди.

2. Іменники на позначення мір довжини, похідні від метра:

X	V
мілІметр сантИметр децИметр кілОметр	мілімЕтр сантимЕтр децимЕтр кіломЕтр

АЛЕ: термОметр, тонОметр, барОметр, гігрОметр (прилади)

3. Іменники на ви-, по-, за-:

X	V
випАдок познАчка засІчка загАдка закрУтка застІбка	вИпадок пОзначка зАсічка зАгадка зАкрутка зАстібка

АЛЕ: вимОва, вимОга

Розрізняйте значення слів:

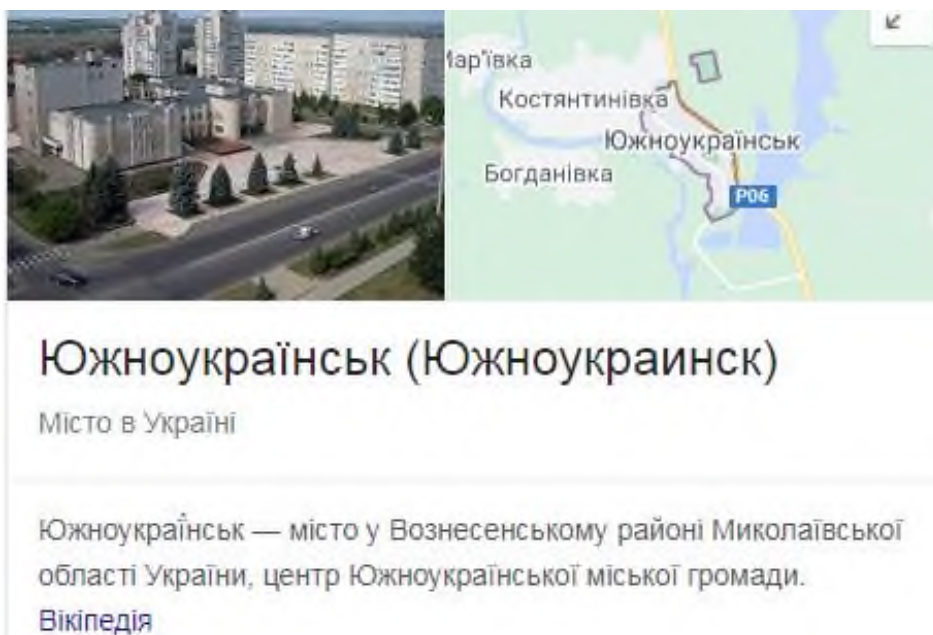
- *зАкладка* – смужка паперу, тасьма і т. ін., що закладається у книгу, зошит і т. ін., для позначення потрібного тексту;
- *заклАдка* – те саме, що закладання;
- *пОділ* – дія за значенням «поділити», «поділяти»; ряд позначок (перев. горизонтальні риски, лінії) на вимірювальній шкалі; місце, де щось розділяється, роз'єднується; лінія, яка розділяє, роз'єднує що-небудь;
- *подІл* – низько розташована місцевість; низина; нижній край сукні, спідниці, пальта і т. ін. [8].

Отже, правильно вимовляти:

- ✓ зАкладка в довІднику;
- ✓ гугл-зАкладка;
- ✓ заклАдка фундаменту;
- ✓ пОділ спортивного майданчика;
- ✓ правильна вимОва;
- ✓ вимОги до спортивного одягу.

4. Назва нашої країни й похідні слова:

X	V
УкрАїна укрАїнці український ЮжноукрАїнськ МалоукрАїнка	Україна українці український Южноукраїнськ Малоукраїнка

5. Віддієслівні іменники на пере-:

X	V
пЕрепис пЕрекис перелК перетИн перепАд	перЕпис перЕкис (водню) перЕлік перЕтин перЕпад

АЛЕ: перел**Я**к

Розрізняйте значення слів:

- *перЕбіг* – хід, розгортання подій;
- *перебІг* – дієслово минулого часу (чоловічий рід) [8].

Отже, правильно вимовляти:

- ✓ перЕбіг змагання;
- ✓ перебІг стадіон.

ЗАПАМ'ЯТАЙТЕ!

мерЕжа

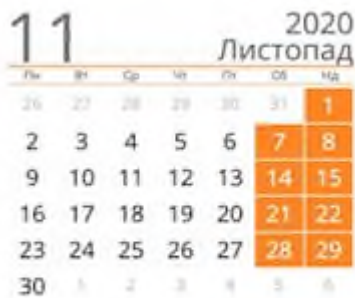
бездротова мерЕжа

обрУч

рАзом

ЛИСТОПАД

6. Іменники іншомовного походження:
(відповідно до наголосу оригіналу)

Х	У
жАлюзі маркЕтинг центнЕр фольгА форзАц піцерІя латЕ графІті катАлог псевдОнІм Айва йОгурт піАла	жалюзІ (фр.) мАркетинг (англ.) цЕнтнер (нім.) фОльга (нім.) фОрзац (нім.) піцЕрія (італ.) лАте (італ.) графІті (італ.) каталОг (грец.) псевдонІм (грец.) айВА (тюрк.) йогУрт (тюрк.) піала (тюрк.)
фЕйсбук і фейсбУк за нормами чинного правопису [9]	

7. Двоскладові прикметники:

Х	У
нОвий стрАшний лЕгкий тІсний швИдкий вУзький мАлий	новИЙ страшНІЙ легкИЙ тісНІЙ швидкИЙ вужькИЙ малИЙ

АЛЕ: кОсий, зрУчний, ЯсНІЙ

8. Фахові прикметники:

Х	У
батькІвський підліткОвий кОрисний Експертний чергОвий фАховий семЕстровий чОвниковий однорАзовий багаторАзовий	бАтьківський пІдлітковий корИсний експЕртний черговИЙ фаховИЙ семестрОвий човникОвий одноразОвий багаторазОвий

Зверніть увагу:

ЧерговИЙ (черговА, черговЕ, черговІ) – 1) той, хто чергує;
2) наступний.

Отже, правильно вимовляти:

- ✓ Хто сьогодні черговИЙ?
- ✓ Коли черговЕ тренування?

9. Числівники:

Х	У
одИнадцять чотИрнадцять сімдесЯт вісімдесЯт	одинаДцять чотирнаДцять сімдесЯт вісімдесЯт

10. Особові дієслова:

X	V
пИшу кАжу нОшу лЮблю рОблю	пишУ кажУ ношУ любЛЮ роблЮ

11. Дієслова на -сти (початкова форма):

X	V
нЕсти вЕсти вЕзти розповІсти	нестИ вестИ везтИ розповістИ

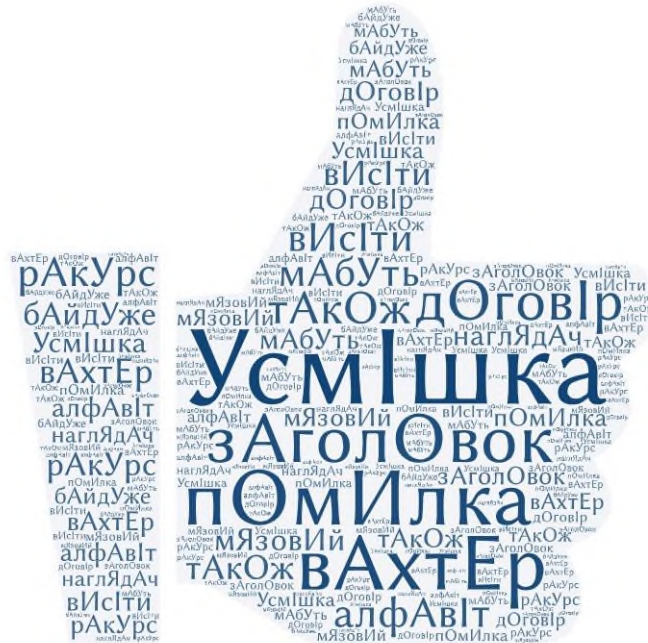
12. Прислівники:

X	V	Значення
стрІмголов підтЮпцЕм натщесЕрце горІлиць долІлиць обіруч	стрімголОв підтЮпцем натщЕсерце горІлиць долІлиць обІруч	дуже швидко швидкими дрібними кроками не поївши догори обличчям донизу обличчям обома руками, по обидва боки

Отже, правильно вимовляти:

- ✓ бігти підтЮпцем;
- ✓ мчати стрімголОв;
- ✓ тренуватися натщЕсерце (натщЕ);
- ✓ лежати долІлиць;
- ✓ лежати горІлиць;
- ✓ шикуватися обІруч мене;
- ✓ узяти м'яч обІруч.

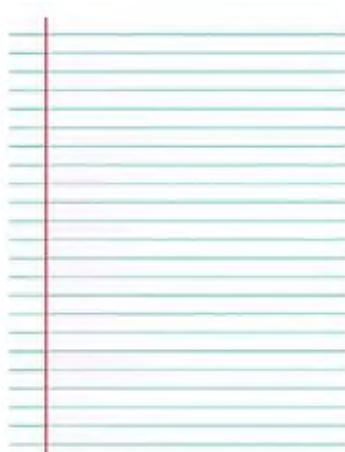
13. Слова з подвійним наголосом (без зміни значення):

14. Розрізняйте значення слів:

Атлас – атлас

Лінійка – лінійка

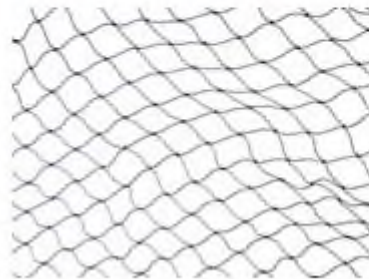
занЯття – заняттЯ

занЯття – хобі, робота;
заняттЯ – урок

Очко (вІчко) – очкО

Отже, правильно вимовляти:

- ✓ Атлас України;
- ✓ стрічка з атласу;
- ✓ шкільна лінійка (захід);
- ✓ шикуватися в лінійку (лінію, шеренгу)
- ✓ дерев'яна лінійка;
- ✓ тренувальне заняттЯ;
- ✓ улюблене занЯття;
- ✓ Очко (вІчко) гандбольної сітки;
- ✓ переможне очкО.

Практичні завдання

1. У якому слові наголошений перший склад?

- А) котрий;
- Б) зручний;
- В) новий;
- Г) легкий;
- Д) швидкий.

2. У якому слові наголошений другий склад?

- А) листопад;
- Б) косий;
- В) разом;
- Г) обрання;
- Д) щелепа.

3. У якому рядку наголос розрізняє значення слів?

- А) лінійка – лінійка;
- Б) також – також;
- В) договір – договір;
- Г) усмішка – усмішка;
- Д) помилка – помилка.

4. У якому рядку всі слова наголошені правильно?

- А) мережа, спина, нести;
- Б) завдання, одинадцять, обіруч;
- В) кілометр, мережа, косий;
- Г) випадок, український, підлітковий;
- Д) уподобання, косий, розповідь.

5. Поставте наголоси в словах.

Багаторазовий, вимога, вісімдесят, горілиць, допоміжний, дихання, добовий, донести, експерт, завдання, закрутка, заняття, застібка, зручний, кидати м'яч, кидати палити, кілометр, корисний, косий, котрий, легкий, мережа, м'язовий, навпіл, навчання, новий, обіруч, обрання, обруч, одинадцять, ознака, перепис, підліток, підлітковий, поєднання, показник, порядковий, посеред, разом, семестровий, середина, симетрія, спина, черговий, «човниковий» біг, швидкий, щелепа.

6. Прочитайте речення, правильно наголошуючи слова. Назвіть слова з подвійним наголосом, якщо такі є.

У листопаді отримали нове завдання: принести зручний обруч обіруч, а потім підтюпцем до позначки «одинадцять дециметрів» у короткий проміжок часу.

7. Складіть речення зі словами. Зверніть увагу на їхню вимову.

- Семестровий, навпіл, показник, навчання.
- Дихання, кілометр, вимога, корисний.
- Кидати, човниковий, поєднання, заняття.
- Легкий, корисний, йогурт, уподобання.
- Листопад, косий, розповісти, горілиць.

8. Послухайте репортаж. Перекажіть українською. Випишіть слова з проблемними наголосами. З'ясуйте, чи були вони наголошені правильно.

Рекомендовані джерела:

1. Авраменко О., Блажко М. Короткий словник наголосів // Слово. – 2018. – № 3. – С. 9–10.
2. Орфоепічний словник: Близько 40 000 слів / укл. М. І. Погрібний. – Київ: Рад. школа, 1984. – 630 с.
3. Експрес-уроки Олександра Авраменка:
https://www.youtube.com/watch?v=dSI_UrjKV7M
<https://youtu.be/Mio4k5aKx3Q>
<https://www.youtube.com/watch?v=UODhcTQ2iBs>
<https://www.youtube.com/watch?v=cT9wSc4swCw>

пересування плавання посилення приладдя суддя тренування	сума теніс фіни хобі хокей шосе
---	--

3. Написання префіксів:

<i>пре-</i>	<i>при-</i>	<i>прі-</i>
прекрасний прешвидкий пречудово презирливий престол	прикрашати пришвидшити прибережний прибігти присісти	прізвище прізвисько прірва

<i>з-</i>	<i>с-</i>	<i>зі-</i>
звести зняти збігати згоріти зумовити	сказати сцитати с ~~т~~ оптати сфотографувати сх ~~о~~ пити	зібрати зітк ~~н~~ ення зіс ~~к~~ очити зіграти зіпсувати

4. М'який знак:

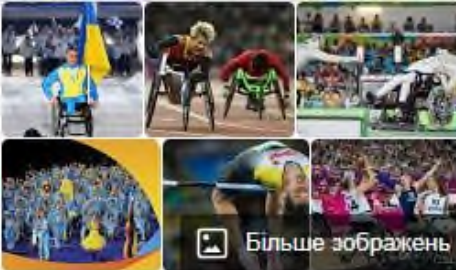
5. Апостроф:

+	-
<p>б'ю зв'язок матір'ю м'язи Мін'юст об'єм пам'ятний п'ять під'їхати подвір'я рум'яний сім'я інтерв'ю черв'як</p>	<p>буряк дзвякнути духмяний крюк мільйон мавпячий морквяний пюре різдвяний рюмсати свято сьогодні тьмяний цвях</p>

6. Написання складних слів

<i>Разом</i>	<i>З дефісом</i>
епідемситуація медсестра спецзавдання спортмайданчик спортзал	багато-багато більш-менш сильний-пресильний день-другий хвилина-дві
авторучка аеропорт акватехніка біоцикл гідропарк екомаркет євронона зоопарк моноблок мотокрос паролімійський телепередача фіточай фоторепортаж	ого-го 5-А клас 7-ма гра 20-ті роки ХХІ ст. ДНК-аналіз пін-код і PIN-код Т-подібний статус-кво

Зверніть увагу!

Паралімпійські ігри

Паралімпійські ігри — міжнародні спортивні змагання для людей з інвалідністю. Традиційно проводяться після Олімпійських ігор, а починаючи з 1992 — на тих же аренах, що й Олімпійські ігри. 2001 року ця практика закріплена угодою між МОК і Міжнародним паралімпійським комітетом. Вікіпедія

Практичні завдання

1. Випишіть слова з буквою г.

Аг/грус, аг/гат, г/гулі, аг/гонія, алег/горія, г/галактика, г/ганок, г/гатунок, г/гастрит, г/гігант, г/гринджоли, г/гортань, г/гречний, г/грати, дзиг/га, г/горг/гона, Євг/ген, г/гудзик, персона г/грата, г/гуля, г/гедзь, г/гніт, г/грунт, поліг/глот, Г/Галаг/ган.

2. Запишіть слова правильно.

Зусил..я, сум..а, і..новаційний, прес.., ..вічливий, якіс..т.., незалежніс..т.., св..ято, м..язовий, моркв..яний, зв..язок, євро/зона, година/дві, швидко/пре/швидко, пара/лімпійський, 8/ий етап, фото/репортер, мото/спорт, пін/код.

3. Відредагуйте речення.

- У командних грах ацтеків з мячем існувала традиція преносити гравців однієї з команд у жертву. Щодо того, яка це була команда – переможців чи та, яка проіграла – історики сперечаються і досі.
- Швидкість руху ключки для голфу у більшості гравців - 150 км./год. (42 м./сик.). У знаменитого Тайгера Вудса – 201 км./год. (56 м./сик.).
- Як ствержують психологи, гірські лижі вибирають ті люди, хто любить досягати, а сноу-борд освоюють – ті, хто любить вирішувати.
- Тенісист Рафаел Надаль грає лівою рукою, хоча в реалньому житті він з народження правша. Тремати ракетку в лівій його превчив дядько, коли Надалю було 12 років, обгрунтувавши це тим, що лівши мають додакову перевагу, оскільки можуть бити правшам (яких більшість) під низручну руку і надавати мячу незвичайного обертання.
- У 1968 році професійна жіноча асоціація гольфу офіційно дозволила грати на чемпіонатах в міні-спідницях.

*(За матеріалами «Короткі цікаві факти про спорт»
<https://tut-cikavo.com/suspilstvo/sport-facts/168-tsikavi-sportivni-fakti>)*

4. Складіть невелику розповідь, опис чи роздум за малюнком (5–8 речень), використовуючи слова з апострофом, м'яким знаком, складні слова, записані разом і з дефісом.

<https://glavcom.ua/sport/publications/top-10-naykrashchih-sportsmeniv-ukrajini-u-2019-roci-650058.html>

НОВОВВЕДЕННЯ ДО УКРАЇНСЬКОГО ПРАВОПИСУ–2019

Правописні зміни на орфоепічному рівні

1. Буква И на початку слів (§ 2):

Ич який...!

икати (икання)

Ич-оба – група курганів біля Керчі.

Кім Чен **Ин**

И = І

- ✓ ирій – ірій (вирій);
- ✓ ирод – ірод (жорстока людина)

Иноді, **и**нжолі, **и**ндик, **и**накше,
иншомовний, **и**грашка, **И**рина,
искра...

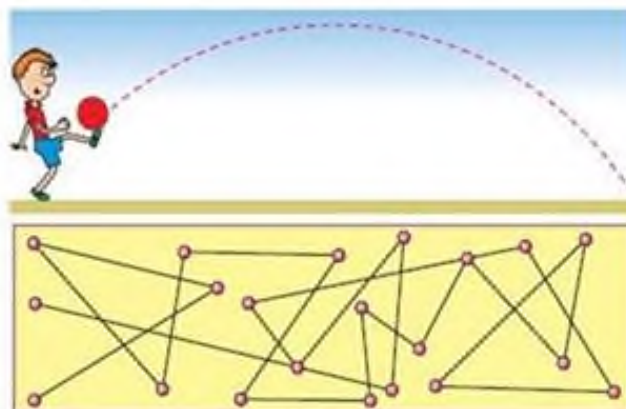

2. Буква є в словах латинського походження (§ 126):

-ject-

- ✓ проєкт
- ✓ проєктор
- ✓ проєктувати
- ✓ траєкторія
- ✓ суб'єкт
- ✓ об'єкт
- ✓ ін'єкція

Є є

Отже, правильно говорити й писати:

- ✓ спортивний проєкт;
- ✓ проєктна діяльність;
- ✓ новий проєктор;
- ✓ проєктувати майданчик;
- ✓ траєкторія руху;
- ✓ траєкторія розвитку.

3. Буква Г у географічних назвах іншомовного походження (§§ 6, 122):

<i>Було</i>	<i>Стало</i>
Гренландія і Гренландія	Гренландія
Чикаго і Чикаго	Чикаго
Гданськ і Гданськ	Гданськ

Чикаго
«Чикаго Буллз»
чиказькі буйволи

4. Буква г у назвах видів спорту (§ 122)
Олімпійські види спорту:

Неолімпійські види спорту:

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ!

гугл

гаджет

5. Г = Г в іменах, прізвищах, прізвиських іншомовного походження (§§ 6, 122):

Дієго і Дієго
Дрогба і Дрогба
Гатрі і Гатрі
Генрі і Генрі

6. Ф = Т у словах грецького походження (§ 123):

<i>Було</i>	<i>Стало</i>
Афіни	А ф іни і Атени
Борисфен	Борис ф ен і Бористен
дифірамб	ди ф ірамб і дитирамб
ефір	е фір і етер
кафедра	ка ф едра і катЕдра
міф	мі ф і міт
міфологія	мі ф ологія і мітологія

Афіни

Столиця Греції

Афіни або Атени — місто, столиця Греції. Розташоване на відстані 8 км на північний схід від порту Пірей у затоці Егейського моря, побудоване навколо скелястих пагорбів Акрополіса висотою 169 м і Ареопага висотою 112 м. Лежить на півдні центрального плато Аттики, де протікають гірські потоки Кефіс та Іліссос. [Вікіпедія](#)

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ!

- **ф** змінюємо на **т**, а не навпаки:
мафематика, феатр, анфека, бібліофека...
- варіативність допустима у словах **грецького походження**:

X	V	Походження
естатета	еста ф ета	франц.
тішка	ф ішка	франц.
торвард	ф орвард	англ.
тільм	ф ільм	англ.
тольга	ф ольга	нім.
таворит	ф аворит	латин.

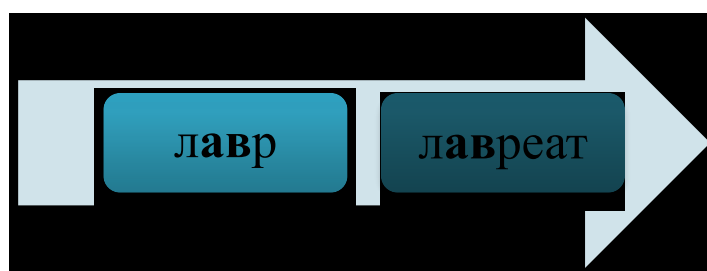
7. АУ = АВ у словах грецького й латинського походження (§ 131):

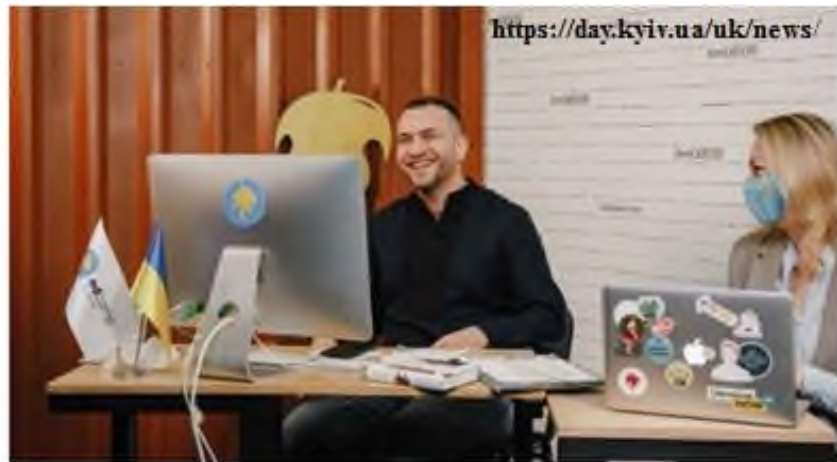
<i>Було</i>	<i>Стало</i>
аудієнція аудиторія лауреат пауза	а удієнція і ав дієнція а удиторія і ав диторія лауреат і лав реат пауза і пав за

Це цікаво:

<https://www.ukrinform.ua/rubric-sports/2578939-ukrainski-sportivni-laureati-serpna-tazovtna-otrimali-u-kievi-nagorodi-nok.html>

20 жовтня лавреат Нобелівської премії миру Далай-лама XIV уперше в історії провів діалог з українцями в прямому етері. Замість запланованої години розмова тривала 1 годину 30 хвилин, тому українці змогли поставити кілька додаткових запитань. Найчастіше у розмові згадували мир зовнішній і

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ!

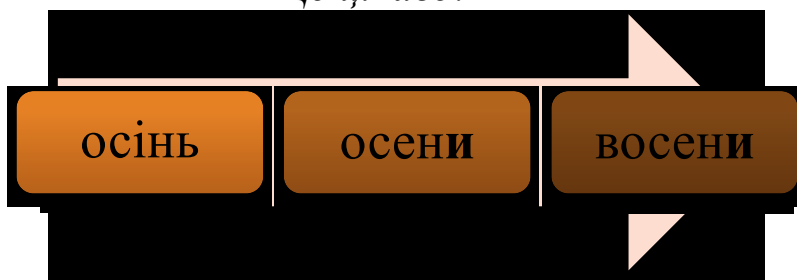
- **ау** змінюємо на **ав**, а не навпаки:
аутомобіль, Паулович, аутограф...
- варіативність допустима у словах **грецького й латинського** походження:

X	V	Походження
бравзер	браузер	англ.
бравнінг	браунінг	англ.
нокавт	нокаут	англ.
автсайдер	аутсайдер	англ.
скавт	скаут	англ.

8. I = И в родовому відмінку іменників III відміни (§ 95):

<i>Було</i>	<i>Стало</i>
радості	радості і радости
честі	честі і чести
гідності	гідності і гідности
осені	осені і осени
День Незалежності	День Незалежності і Незалежности
День Соборності	День Соборності і Соборности

Це цікаво:

Власне орфографічні зміни

1. Написання складних слів

РАЗОМ:

арттерапія
блїцопитування
вебкамера
екскапітан
максіодяг
медіаграмотність
мініфутбол
пресконференція
топтренер
флешгра

З ДЕФІСОМ:

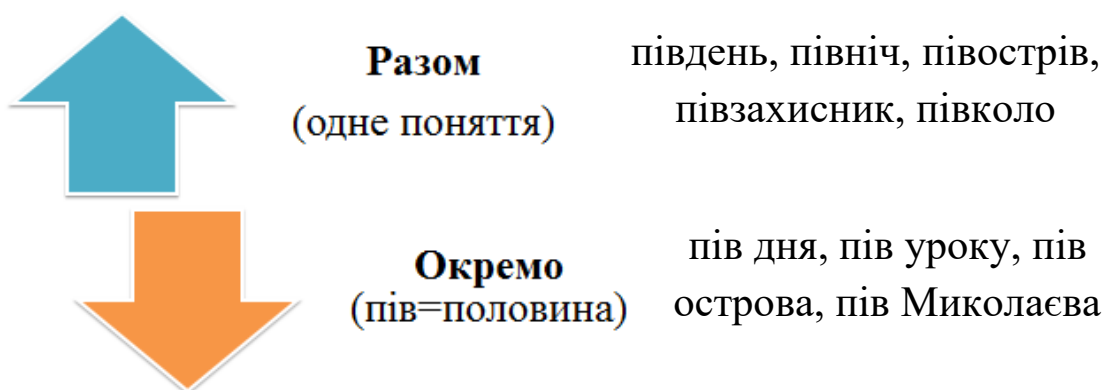

бізнес-план
ваїбер-група
гугл-клас
експрес-підготовка
інтернет-сторінка
маїстер-клас
онлайн-навчання
офлайн-режим
пїар-акція

УВАГА! Компонент **топ** із числівниками не поєднуваний
§ 36, примітка 2

X	V
Топ-100 впливових спортсменів світу	Сто (сотня) най впливовіших спортсменів світу
Топ-5 молодих чемпіонів України	П'ятірка най молодших чемпіонів України
Топ-10 цікавих фактів про спорт	Десять най цікавіших фактів про спорт

2. Написання числівника ПІВ

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ!

Минуло <i>пів року</i> .	Минуло <i>півріччя</i> .
Ми не бачилися <i>пів місяця</i> .	На небі ні зірок, ні <i>півмісяця</i> .
Пройдіть <i>пів кола</i> вільною ходьбою.	Знайдіть площу <i>півкола</i> .

3. Написання назв сайтів і соціальних мереж (§ 54, п. 7)

<i>З родовим словом</i>	<i>Без родового слова</i>
мережа Інтернет	інтернет
пошукова система «Гугл»	гугл
мобільний додаток «Вайбер»	вайбер

соцмережа «Фейсбук»	фейсбук
Світова енциклопедія «Вікіпедія»	вікіпедія

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ:

- такі іншомовні слова пишемо кирилицею, змінюємо, як співзвучні українські;
- Інтернет / інтернет пишемо БЕЗ лапок;
- фейсбук у місцевому відмінку має паралельні закінчення: -у, -і.

Отже, правильно говорити й писати:

- ✓ знайти в інтернеті;
- ✓ запитати в гугла;
- ✓ сторінка в соцмережі «Інстаграм»;
- ✓ розмістити у фейсбуку / у фейсбуці.

Орфографічні зміни на граматичному рівні

Фемінітиви в українській мові (§ 32, п. 4):

- жіночі відповідники чоловічим професіям і видам зайнятості:
учитель – учителька, директор – директорка;
- слова жіночого роду, альтернативні або парні аналогічним поняттям чоловічого роду:
українець – українка, помічник – помічниця.

4. За допомогою суфіксів **-к-**, **-иц-(я)**, **-ин-(я)**, **-ес-** та ін. від іменників чоловічого роду утворюємо іменники на означення осіб жіночої статі. Найуживанішим є суфікс **-к-**, бо він поєднуваний з різними типами основ: *авторка, дизайнерка, директорка, редакторка, співачка, студентка, фігуристка* та ін.

Суфікс **-иц-(я)** приєднуємо насамперед до основ на **-ник**: *верстальниця, набірниця, порадиниця* та **-ень**: *учениця*.

Суфікс **-ин-(я)** сполучаємо з основами на **-ень**: *кравчиня, плавчиня, продавчиня*, на приголосний: *майстриня, філологиня; бойкиня, лемкиня*.

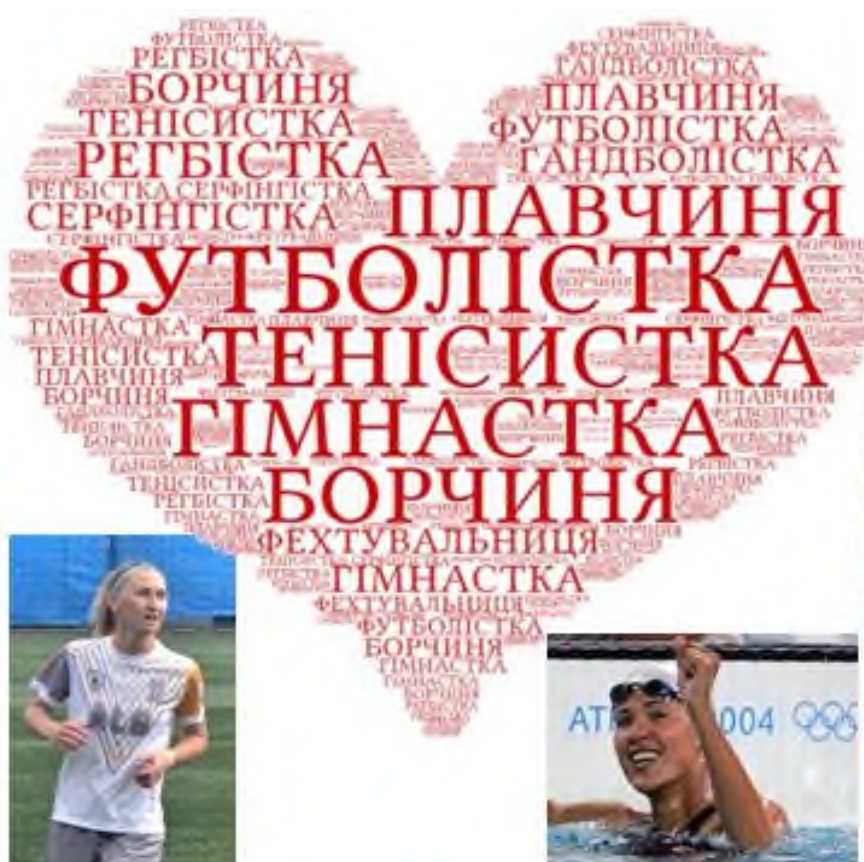
Суфікс **-ес-** рідковживаний: *дияконеса, патронеса, поетеса*.

На уроці:

Освітнянка, педагогиня, учителька, методистка, тренерка,
наставниця, фізкультурниця, спортсменка, чемпіонка,
фанатка, уболівальниця...

Жінки в спорті:

Практичні завдання

1. Яке слово записане правильно?

- А. варіативний
- Б. проєктор
- В. траєкторія
- Г. проект
- Д. проекція

2. У якому слові допущено помилку?

- А. Гамбург
- Б. Гамбург
- В. Габріель
- Г. Габріель
- Д. гатунок

3. Яке слово треба писати з дефісом?

- А. екс/чемпіон
- Б. онлайн/трансляція
- В. прес/конференція
- Г. пів/Миколаєва
- Д. міні/футбол

4. Запишіть правильно.

Соц/мережа Ф/фейсбук, інформація з І/інтернету, В/вайбер/група, повідомлення у В/вайбері, стаття з енциклопедії В/вікіпедія, новини в Т/твіт/ттері, пошуковик Г/Г/г/гугл, Ю/ютуб/канал, блукати мережею І/інтернет.

5. Утворіть фемінітиви від поданих назв спорту.

Плавання, біатлон, легка атлетика, бокс, серфінг, бейсбол, черлідінг, бадмінтон, баскетбол, фехтування, скелетон, фрістайл.

6. Відредагуйте інтернет-статті:

Рекомендовані джерела:

1. О. Авраменко. Було – стало. Нові зміни в правописі. – К.: Даринка, 2019. – 40 с.
2. Відеоогляд «Зміни до Українського правопису» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=SunIrw3fYUc&vl=ru>
3. Експрес-урок О. Авраменка «Фемінітиви в українській мові» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=Et8l4SO4WIk>
4. Стислий огляд основних змін у новій редакції «Українського правопису» (2019) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/osnovni-zminy%202019.pdf>
5. Український правопис. – К. : Наукова думка, 2019. – 391 с.

ЛЕКСИЧНІ СКЛАДНОЩІ ФАХОВОГО МОВЛЕННЯ

Типові лексичні помилки

1. *Калька* – буквальний переклад з іншої мови; найчастіше вживані кальки – росіянізми;

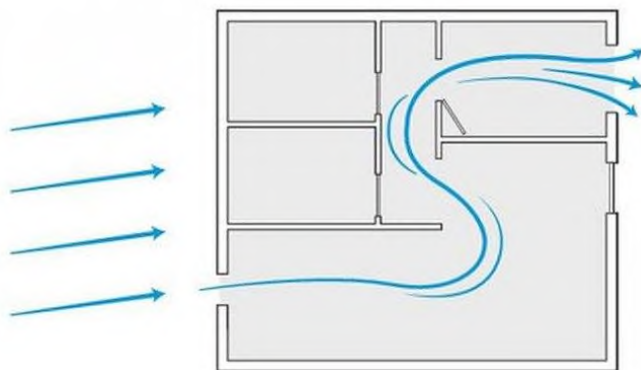
2. *Суржик* – суміш двох мов.

Фахові кальки й суржик:

X	V
бедро	стегно
бревно	колода
бросок	кидок
взмах	змах
«волна» рукою	«хвиля» рукою
болільник	уболівальник
виключення з правил	виняток із правил
виносливість	витривалість
відволікати увагу	відвертати увагу
вмішуватися	втручатися
всесторонній	усебічний
втратити свідомість	знепритомніти, зомліти
гибкість	гнучкість
гра дома	гра вдома
гра продовжується	гра триває
гра пройшла	гра минула
двошперенговий	двошперенговий
держати стійку	тримати стійку
добавити час	додавати час
добре виглядати	мати добрий вигляд
здати залік	скласти залік
зробити вигляд	удати
касання	торкання
круговий	коловий
кувирок	перЕкид
ладоні	долоні
ловкий	спритний
ловля	ловіння
міроприємство	захід

наглядний	наочний
на протязі уроку	протягом уроку
наклон	нахил
нанести удар	завдати удару
напрягатися	напружуватися
неподвижно	нерухомо
оборот	оберт
обратний	зворотний
об'ява	оголошення
одержати перемогу	здобути перемогу
одставити	відставити
оплошність	необачність
остановка	зупинка
палка	палиця
палочка	паличка
перечень	перелік
площадка	майданчик
подвижність	рухливість
полоса	смуга
полуприсяд	напівприсід
пополам	навпіл, наполовину
походка	хода
похожий	схожий
прижок	стрибок
прийняти міри	вжити заходів
приймати участь	брати / взяти участь
резиновий м'яч	гумовий м'яч
семеніти	дріботіти
сидя	сидячи
скамейка	лава
слідуючий	наступний
стоя	стоячи
строїтися	шикуватися
таким чином	так, у такий спосіб
учбовий	навчальний
флажок	прапорець

Розрізняйте значення слів і сполук:

Стояти на *протязі* – небезпечно.

11 2020
Листопад

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
26	27	28	29	30	31	1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	1	2	3	4	5	6

напротязі місяця

- ✓ *протягом* місяця
- ✓ *упродовж* місяця

- ✓ рахувати
- ✓ лічити
- ✓ вести лік
- лікувати*

- ✓ вважати
- ✓ думати
- рахувати*

- ✓ лікувати
- лічити*

- ✓ *виглядати*
- ✓ **визирати**
- ✓ **чекати на когось**

~~чудово виглядати~~

- ✓ **мати чудовий вигляд**

Уникайте кальок активних дієприкметників:

X	V
нападаючий нападаючий гравець	напАдник, гравець-напАдник, гравець у нАпаді
лідируюча команда	команда, що лідирує
розвиваючі вправи	розвивальні вправи, вправи для розвитку
підсумовуючий урок	підсумковий урок
захоплююча гра	захоплива гра
хвилююча мить	зворушлива мить
діючі правила	чинні правила
починаючий спортсмен	спортсмен-початківець
чистячий засіб	очисний засіб, засіб для чищення

3. Тавтологія – невиправдане повторення однакових або спільнокореневих слів:

X	V
зробити роботу	виконати роботу, справитися із завданням
свідчення свідків	свідчення очевидців, покази свідків
святкове свято	фесричне свято
командир команди	капітан команди, очільник команди
плавець пливе	спортсмен пливе, плавець рухається
почати спочатку	почати
запитати питання	поставити питання, запитати

4. Плеоназм – лексичне дублювання:

X	V
грудень місяць	грудень
вільна вакансія	вакансія, вільна посада
пам'ятний сувенір	сувенір, пам'ятний дарунок
головний пріоритет	пріоритет
перший дебют	перший виступ, дебют
несподіваний сюрприз	несподіванка, сюрприз
на сьогоднішній день	на сьогодні, зараз
долоні рук	долоні
повний аншлаг	аншлаг, повний стадіон (зал)
уперше познайомитися	уперше зустрітися, познайомитися
піднятися вгору	піднятися
спуститися вниз	спуститися
попередити зарані	попередити

5. Недоречне вживання паронімів – слів, схожих за звучанням:

Познайомити – ознайомити

X	V
познайомити з правилами гри	ознайомити з правилами гри
ознайомити з тренером	познайомити з тренером

Ознайомити – з чимось

Познайомити – з кимось

Отже, правильно вживати:

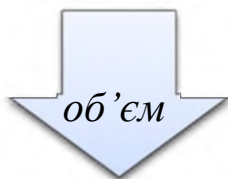
- ✓ ознайомити з умовами, змінами, нововведеннями, вимогами;
- ✓ познайомити з учасниками, командою, учнями, директором.

Обсяг – об'єм

X	V
великий об'єм роботи	великий обсяг роботи
обсяг спортивної зали	об'єм спортивної зали

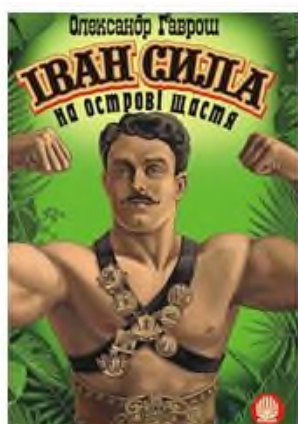

знань, інформації,
виробництва, роботи,
книги

посудини,
приміщення, тіла,
повітря, рідини

Богатир – багатир

богатир

багатир

Отже, правильно вживати:

- ✓ У «Богатирський іграх» перемогу здобули українські силачі.
- ✓ Пишаємося Василем Вірастюком – одним із найвідоміших вітчизняних богатирів.
- ✓ Не кожний богатир є багатирем.

Усмішка – посмішка

X	V
приємна посмішка	приємна усмішка
глузлива усмішка	посмішка

Усмішка

(приємна, ласкава, привітна, відкрита, ніжна)

пОсмішка

(іронічна, глузлива, уїдлива, скептична)

Уживайте частіше:

- ✓ усмішка, усміхнений, усміхнутися, усміхнись, усміхнімося...

Раз-два – потягнись,
Всім навколо усміхнись!
Три-чотири – покрутись,
До роботи повернись.

Фізкультхвилинка «Усміхнись»

Дружний – дружній

X	V
дружна усмішка	дружня усмішка
дружня гра	дружна гра

Дружний – той, що відбувається злагоджено, згуртовано, одночасно, спільно.

Дружній – який ґрунтується на дружбі, стосується друга; приятний, доброзичливий.

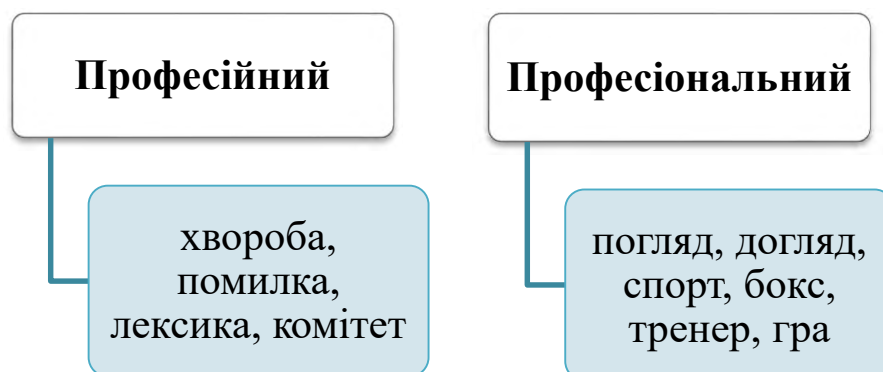

Професійний – професіональний

X	V
професійна порада	професійна термінологія
професіональна термінологія	професіональна порада

Професійний – який стосується професії; фаховий.

Професіональний – який стосується професіонала.

Оголошувати – виголошувати – проголошувати

X	V
оголошувати промову	оголошувати тему уроку
виголошувати рівність	виголошувати промову
проголошувати тему уроку	проголошувати рівність

оголошувати рішення, правила, результати, рахунок, тему, мету, завдання, склад команди

виголошувати промову, доповідь, тост, слова подяки

проголошувати незалежність, рівність, свободу вибору, демократію

Зверніть увагу!

Оголошувати подяку, але виголошувати слова подяки.

Задача – завдання

X	V
головна задача	головне завдання
наша задача	наше завдання

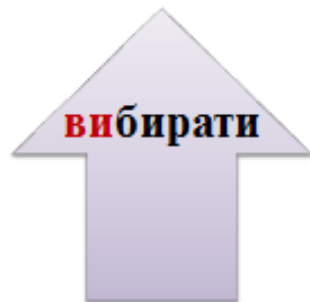
Задача – вид завдання з математики, геометрії, фізики, хімії.

Завдання – справа; запланований обсяг роботи; те, що хочуть здійснити [8].

На уроці фізичної культури – запланувати, дати, поставити, сформулювати, виконати, реалізувати ЗАВДАННЯ.

Вибирати – обирати

X	V
обрати варіант відповіді	вибрати варіант відповіді
вибрати капітана	обрати капітана

напрям, матеріал, річ тощо
(витягати, діставати,
відокремлювати, виймати)

посадову особу,
наречену, дружину, фах,
покликання

Лексичні складнощі

<i>Правильний</i>	<i>Вірний</i>
адекватний, належний, істинний	надійний, відданий, незрадливий
<i>Відповідь, шлях, вибір</i>	<i>Дружба, любов, кохання</i>

Отже, правильно вживати:

- ✓ виберіть правильний варіант відповіді;
- ✓ вибирайте вірних друзів;
- ✓ залишайтеся вірним собі;
- ✓ оберіть професію за поклИканням;
- ✓ оберіть найдостойнішого керівника;
- ✓ виберіть символіку команди.

Даний – цей, такий

Даний – від природи, у спадок (хист до плавання, земельна ділянка, почуття гумору).

В іншому випадку – *цей, такий, названий, указаний, згаданий, пропонований*.

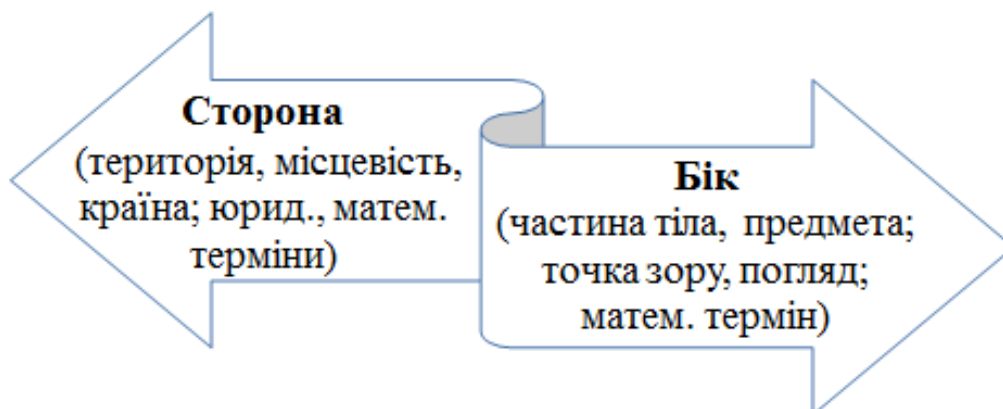
X	V
у даний час	у цей час, нині, на сьогодні
у даному разі	у цьому / такому разі,
у даній грі	у цій / названій / указаній грі
дана команда	ця / така / названа / пропонована команда

Зверніть увагу:

У **даний** час **дану** команду очолює **даний** капітан.

- ✓ На сьогодні цю команду очолює *названий* капітан.
- ✓ Нині згадану команду очолює *цей* капітан.

Сторона – бік

Отже, правильно вживати:

- ✓ рідна сторона (край);
- ✓ сторона, що приймає;
- ✓ сторона угоди;
- ✓ сторона прямокутника;
- ✓ обходити стороною (в обхід);
- ✓ протилежний бік поля;
- ✓ з одного боку..., а з іншого...;
- ✓ під боком (поряд, близько);
- ✓ то цим, то тим боком (абияк, так-сяк);
- ✓ бути на боці; стати (перейти) на бік.

Практичні завдання

1. Якою НЕ може бути усмішка?

- а) привітна;   в) ласкава;
б) іронічна;   г) щира.

2. Утворіть правильно словосполучення.

Професіональний...

- а) клуб;   в) союз;
б) комітет;   г) ліцей.

3. Відредагуйте речення.

- Українські багатирі сильніші за росіян і білорусів.
- Професійна Ліга стронгменів України організувала і успішно провела черговий міжнародний турнір поєдинків.
- Склади обох команд виглядали таким чином.
- Спеціально для змагання було виготовлено гантель вражаючого розміру вагою 85 кг.
- При потребі наші спортсмени могли б підняти й більше, але потреби такої не було, тим більше на старті змагань слід економити сили.
- Давалася взнаки велика температура оточуючого середовища – майже 40 градусів в 17.00.

(за матеріалами <https://sport.ua/news/99236-ukrainski-bogatiri-silnishi-za-rosiyan-i-bilorusiv-foto>)

4. Доберіть українські відповідники до слів іншомовного походження. З кількома (на вибір) складіть речення.

Арбітр, аут, голкіпер, ліберо, лідер, овертайм, онлайн, папараці, пас, плеймейкер, рефері, санкції, тифозі, фанат, фінт, форвард, хавбек, челендж.

5. Послухайте репортаж. Випишіть суржикові елементи, доберіть до них літературні відповідники.

Рекомендовані джерела:

1. Експрес-уроки О. Авраменка:
<https://www.youtube.com/watch?v=qHxemuFmR4w>
<https://www.youtube.com/watch?v=bQ9nKe9MuoE>
<https://www.youtube.com/watch?v=t36qHPs8tzw>
<https://www.youtube.com/watch?v=SY1nMW9w4A8>
<https://www.youtube.com/watch?v=rGJ-2DrHKD4>
<https://www.youtube.com/watch?v=A2DtZSUFrKE>
<https://www.youtube.com/watch?v=w9B1o8k4L7k>
https://www.youtube.com/watch?v=P2JyjP_HBek
2. Мова – ДНК нації: корисний візуалізований матеріал (антисуржик, синоніми, пароніми, фразеологізми) за покликанням <https://ukr-mova.in.ua>
3. Пономарів О. Д. Культура слова: мовностилістичні поради. – К., 1999. – 239 с.
4. Словник паронімів української мови / Уклад. Д. Г. Гринчишин, О. А. Сербенська. – Київ : Радянська школа, 1986. – 221 с.

ГРАМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОГО МОВЛЕННЯ

Кличний відмінок

<i>Закінчення</i>	<i>Приклади</i>
-е	Іване, Катре, тренере
-є	Надіє, Маріє, мріє
-о	Миколо, Ганно, подруго
-у	Сашку, тату, однокласнику
-ю	Наталю, Ігорю, учителю

Паралельні форми:

- **Олеже**, уперед! Я в тебе вірю!
- Дякую, **Олегу** Івановичу!

Розрізняйте значення і форму К. в.:

Валерію – Валеріє
Євгенію – Євгеніє
Мішелю – Мішеле
Олександрє – Олександро
Станіславе – Станіславо

Ступені порівняння якісних прикметників і прислівників

Вищий ступінь	<ul style="list-style-type: none"> • Проста форма: <i>швидший</i> • Складена форма: <i>більш / менш швидкий</i>
Найвищий ступінь	<ul style="list-style-type: none"> • Проста форма: <i>найшвидший</i> • Складена форма: <i>найбільш / найменш швидкий</i>

Типові помилки:

X	V
самий активний	найактивніший, найбільш активний
поганіший	гірший
більш сильніший	сильніший, більш сильний
дуций тебе	дужчий від тебе, дужчий за тебе, дужчий, ніж ти
жовто-блакитніший	жовто-блакитний
кисло-солодший	кисло-солодкий
прецікавіший	прецікавий, якнайцікавіший, щонайцікавіший

Зверніть увагу:

- ✓ великий – більший, найбільший
- ✓ малий – менший, найменший
- ✓ гарний – кращий, найкращий
- ✓ поганий – гірший, найгірший

Якісні прикметники, що НЕ утворюють ступені порівняння:

Відмінювання числівників

<i>Числівник</i>	<i>Правило</i>	<i>П р и к л а д</i>
	Відмінюємо як прикметник	<i>О д н о г о, о д н і ю , н а</i>

		О Д Н О М У
	Паралельні відмінкові форми	П 'я Т И — П 'я Т Ь О М Ш е с т И — Ш іс т Ь о х, ві с Ь м а — ві с Ь

		М О М А
	Змінюємо тільки другу основу	П 'я Т Д Е С Я Т И, Ш ІС Т Д Е С Я Т Ь О Х, СІ М Д Е С Я Т Ь О М ВІ СІ М

		Д е с я т ь м а
	У родовому, давальному, орудному, місцевому відмінках закінчення -а	С о р о к а, Д е в' я н о с т а, с т а
200-900	Змінюємо обидві основи	Д в о м с т а м , т р

		Ъ О Х С О Т, Ц О Т И Р М А С Т А М И
<p style="text-align: center;">10-й</p>	<p style="text-align: center;">Складені числівники відмінюємо як прикметники</p>	Д Е С Я Т О Г О, Ш О С Т И М , У Д В А Н

		а д ц я т о м у
2020 рік	У складених порядкових змінюємо останній компонент	Д ві т и с я чі д в а д ц я т о г о р о к у, д ві т и с я чі д в

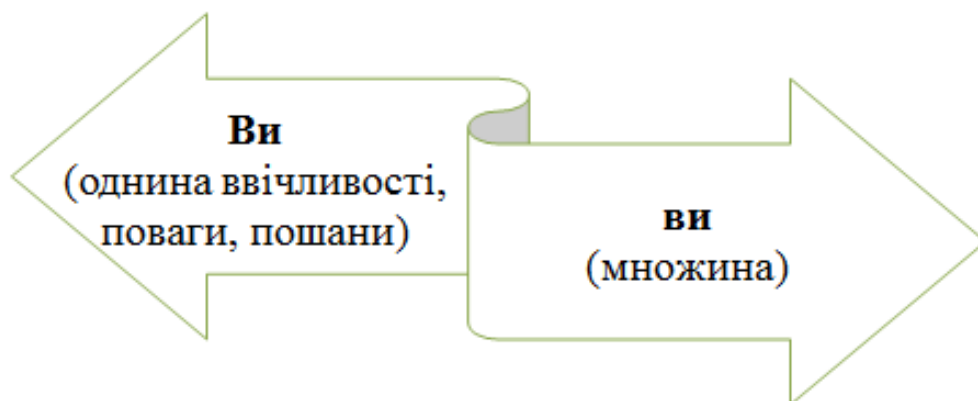
		а д ц я т о м у р о к у, д в і т и с я чі д в а д ц я т и м р о к о м
2, 3, 4 + іменник	Іменник у <u>називному</u> відмінку множини	д в а д н

		і, т р и т и ж н і, ч о т и р и м і с я ц і
5... + іменник	Іменник у <u>родовому</u> відмінку множини	П 'я т ь д н і в , ш і с т ь т и ж н і в ,

		Д е с я т ь м іс я ц ів
Півтора, півтори, півтораста	Невідмінювані	П ів т о р а кі л о м е т р а, П ів т о р и д о б и, П ів т

Займенники Ви – ви

– Наталю Миколаївно,
вітаємо **Вас** зі святом!

– Дякую, діти! Приємно, що
ви пам'ятаєте!

Наказовий спосіб дієслова (І особа множини)

X

V

давайте пограємо	пограймо
давайте ознайомимось	ознайоммось
давайте об'єднаємось	об'єднаймося

Зверніть увагу:

Діти, ~~давайте пограємо~~ в баскетбол. Спочатку ~~давайте ознайомимось~~ з правилами гри, а потім ~~давайте об'єднаємось~~ в команди.

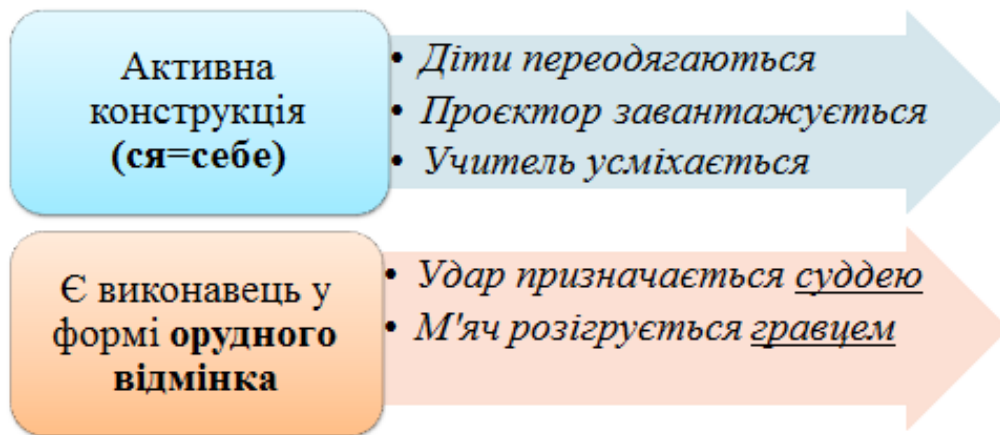
- ✓ Діти, *пограймо* в баскетбол. Спочатку *ознайоммось* з правилами гри, а потім *об'єднаймося* в команди.

Дієслівні форми на -ся

Х	У
урок проводиться	урок проводять / проводимо
фінтом називається	фінтом називають / називаємо
подяка оголошується	подяку оголошують / оголошуємо
оцінки виставляються	оцінки виставляють / виставляємо

Нормативне використання:

Зверніть увагу:

я-вибачаюся

- ✓ вибачте
- ✓ пробачте
- ✓ даруйте
- ✓ перепрошую
- ✓ прошУ вибачення
- ✓ прошУ дарувати
- ✓ прийміть вибачення...

Отже, правильно вживати:

Я ~~вибачаюся~~, але оцінки ~~виставляються~~ в класному журналі.

- ✓ Вибачте / перепрошую, але оцінки виставляють / виставляємо в класному журналі.

Будова грамот, дипломів, подяк:

Варіант 1	Варіант 2
Хто кому за що	Кому за що від кого

Вручається
нагороджується
оголошується
висловлюється

Зразки «неграмотних» нагород:

Зразки «грамотних» нагород:

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

1. У якому рядку правильно утворені форми кличного відмінка?

- а) Микола, тренере, мамусю, Валерій (чол.);
- б) Миколо, тренеру, мамусе, Валеріє (чол.);
- в) Миколо, тренеру, мамуся, Валерію (чол.);
- г) Миколо, тренере, мамусю, Валерію (чол.).

2. Запишіть у кличному відмінку імена 10 відомих українських спортсменів / спортсменок. З кількома на вибір складіть речення.

3. Прочитайте цікаві факти про спорт. Запишіть числівники словами. Що б Ви додали?

4. Утворіть, де можливо, ступені порівняння прикметників.

Прудкий, сильний, золотий, біло-синій, хороший, високий, маленький, корисний, вичерпний.

5. Заповніть грамоту, диплом, подяку учню / команді / класу за спортивні досягнення.

Рекомендовані джерела:

1. Головащук С. І., Словник-довідник з українського літературного слововживання. – Київ: Наукова думка, 2010. – 432 с.
2. Мова – ДНК нації: корисний візуалізований матеріал (граматичні норми) за покликанням <https://ukr-mova.in.ua>
3. Пономарів О. Д. Культура слова: мовностилістичні поради. – К., 1999. – 239 с.

ВІДПОВІДІ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ

Норми наголошування сучасної української мови (с. 14)

1б; 2г; 3а; 4д

5. БагаторазОвий, вимОга, вісімдесЯт, горІлиць, допомІжнИй, дИхання, добовИй, донестИ, експЕрт, завдАння, зАкрутка, занЯттЯ, зАстібка, зрУчний, кИдати м`яч, кИдати палити, кіломЕтр, корИсний, кОсий, котрИй, легкИй, мерЕжа, м`ЯзовИй, наВпіл, навчАння, новИй, обІруч, обрАння, обрУч, одинАдцять, ознАка, перЕпис, пІдліток, пІдлітковий, поЄднАння, покАзник, порядкОвий, пОсеред, рАзом, семестрОвий, серЕдина, симетрІя, спИна, черговИй, «човникОвий» біг, швидкИй, щЕлепа.

Орфографічні норми сучасної української мови (с. 20)

1. Агрус, гулі, г/ганок, гатунок, гринджоли, гречний, грати, дзига, гудзик, персона грата, гуля, гедзь, гніт, ґрунт, Ґалаган.

2. Зусилля, сума, інноваційний, прес, ввічливий, якість, незалежність, свято, м'язовий, морквяний, зв'язок, єврозона, година-дві, швидко-прешвидко, паролімпійський, 8-ий етап, фоторепортер, мотоспорт, пін-код.

3.

- Іграх, м'ячем, традиція, приносити, однієї, переможець, сперечаються.
- Швидкість, ключки, гольф, більшості, 42 м/сек, знаменитого 201 км/год, 56 м/сек.
- Стверджують, психологи, гірські, вибирають, сноуборд, освоюють, любить.
- Тенісист, реальному, житті, народження, тримати, привчив, дядько, обґрунтувавши, лівші, додаткову, оскільки більшість, незручну, м'ячу, незвичайного, обертання.
- Професійна, асоціація, дозволила, грати, чемпіонатах, мініспідницях.

Нововведення до Українського правопису–2019 (с. 32)

1б; 2б; 3б

4. Соцмережа «Фейсбук», інформація з інтернету, вайбер-група (з дефісом), повідомлення у вайбері, стаття з енциклопедії

«Вікіпедія», новини в твіттері, пошуковик «Гугл», ютуб-канал, блукати мережею Інтернет.

5. Плавчиня, біатлоністка, легкоатлетка, боксерка, серфінгістка, бейсболістка, учасниця черлідінгу, бадмінтоністка, баскетболістка, фехтувальниця, скелетоністка, фрістайлерка.

Лексичні складнощі фахового мовлення (с. 45)

1б; 2а

3. Богатирі; професіональна, організувала й успішно провела, міжнародний турнір / поєдинок; мали такий вигляд; приголомшливого розміру; висока температура навколишнього середовища, о 17.00.

4. Арбітр – суддя, аут – вихід, виліт, голкіпер – воротар, літеро – тільки захисник, вільний захисник, лідер – очільник, овертайм – понадчас, додатковий час, онлайн – наживо, папараці – набридливий світляр, пас – передача, плеймейкер – розігрував, рефері – суддя, санкції – обмеження, тифозі – агресивний уболівальник, фанат – прихильник, уболівальник, фінт – рухомана, форвард – нападник, хавбек – півзахисник, челендж – виклик.

Граматичні особливості професійного мовлення (с. 55)

1г

4.

Прудкий – прудкіший, більш / менш прудкий, найпрудкіший, найбільш / найменш прудкий;

сильний – сильніший, більш / менш сильний, найсильніший, найбільш / найменш сильний;

золотий – не можна утворити (відносний прикметник);

біло-синій – не можна утворити (складений прикметник);

хороший – кращий, найкращий;

високий – вищий, більш / менш високий, найвищий, найбільш / найменш високий;

маленький – не можна утворити (зменшено-пестливий суфікс);

корисний – корисніший, більш / менш корисний, найкорисніший, найбільш / найменш корисний;

вичерпний – не можна утворити (абсолютна ознака).

ЛІТЕРАТУРА

1. Авраменко О. Було – стало. Нові зміни в правописі. – К. : Даринка, 2019. – 40 с.
2. Головащук С. І., Словник-довідник з українського літературного слововживання. – Київ: Наукова думка, 2010. – 432 с.
3. Навчальна програма з фізичної культури для загальноосвітніх навчальних закладів. 5–9 класи (затверджена наказом МОН від 23.10.2017 № 1407). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas>
4. Орфоепічний словник: Близько 40 000 слів / Уклад. М. І. Погрібний. – Київ: Рад. школа, 1984. – 630 с.
5. Основні терміни з фізичної культури російською та українською мовами: навчальний посібник / Уклад. О. А. Іванюк, Г. О. Череповська. – Миколаїв : МОІППО, 2018. – 19 с.
6. Пономарів О. Д. Культура слова: мовностилістичні поради. – К., 1999. – 239 с.
7. Словник паронімів української мови / Уклад. Д. Г. Гринчишин, О. А. Сербенська. – Київ : Радянська школа, 1986. – 221 с.
8. Словник української мови: в 11 т. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sum.in.ua/>
9. Український правопис. – К. : Наукова думка, 2019. – 391 с.

ДЛЯ НОТАТОК

Миколаївський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти

Кафедра теорії й методики мовно-літературної
та художньо-естетичної освіти

Анастасія Кузнєцова

Українськомовна складова фахової діяльності вчителя фізичної культури

Навчальний посібник

Літературний редактор: А. М. Кузнєцова
Комп'ютерний набір, технічна верстка: А. М. Кузнєцова

Папір офсетний.
Друк на різнографі
Формат 60x84/16

Умовно-друкованих арк. – 3,7
Обліково-видавничих арк. – 3,4
Гарнітура шкільна

Тираж 100
Замовлення № 25

Адреса редакції:
вул. Адміральська, 4-а,
м. Миколаїв, 54001
Тел./факс 37 85 89
<http://www.moippo.mk.ua>,
e-mail: moippo@moippo.mk.ua